

ŽELEZNIČAR

GLASILO SLOVENSKEGA ŽELEZNIŠKIH NASTAVLJENCEV

UREDNIŠTVO

se nahaja v Trstu ulica Boschetto, 5
Telefon 1570.

UPRAVNIŠTVO

Du naj V. — Zentagasse 5.

Izhaja v Trstu 1 in 15 vsaki mesec

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

ooo Rokopisi se ne vračajo. ooo

Naročnina:

za celo leto 4.40 K
za pol leta 2.20 K
za četrt leta 1.10 K
Posamezna številka 18 vin.

SPOMINI.

Vsekakor so bili lepši časi, ko smo se še borili za volilno pravico! Tako si danes misli marsikateri delavec, če opazuje drž. zbor in njega delovanje. Kaj si je vse predstavljati in kakšne nade so ga navdajale, ko se je zanj še boril? Res je morda, da se nade niso uresničile, res je pa morda, da je prehitro izrekel svojo obsodbo. Toda bodisi kakorkoli, dejstvo je, da je nezadovoljnost širokih plasti volilcev opravičena, ker vsestransko lahko konstatirajo neplodnost »ljudskega parlamenta«. Iz tega sledi, da agitacija za splošno volilno pravico še dolgo ni končana temveč, da bo na tem polju treba še precej in temeljitega dela. Splošna volilna pravica za državni zbor namreč še nikakor ne more biti ono sredstvo, potom katerega naj se odpravijo vsi nedostatk, ki tlačijo delavski razred, tem manj če uvažujemo, da tudi v državnem zboru, voljenem na podlagi splošne in enake volilne pravice, delavstvo nima tistega zastopstva, ki bi bilo potrebno za rešitev najnujnejših zadev.

Meščanstvo je tudi sedaj v državnem zboru odločilen faktor in dostikrat smo imeli doslej priliko opazovati, kako težko je bilo našim sodrugom poslancem včasih izvajati najenostavnejše stvari v korist delavstva.

Spominjajmo se n. pr. med drugim zakonskega načrta o socialnem zavarovanju, predlogov proti draginji, predlogov za zboljšanje plač železničarjem itd. itd. Vsi so propadli oziroma so bili poslabšani s pomočjo meščanske večine, ki je pač vedno pripravljena dovoljevati velikanske žrtve molohu militarizmu, ki pa vedno tarna, če bi bilo dati le par vinarjev, ki naj bi prišli v prid najširšim masam ljudstva. Poleg ljudskih sovražnikov v parlamentu imamo pa še druge, žalibog dandanes še merodajne faktorje, ki so vedno pripravljeni uničiti tudi še ono malo kar se z vso silo izpreša iz državnega zbora. Eden teh faktorjev je avstrijska gosposka zbornica. V tej zbrani gosposde so najhujši sovražniki nižjih slojev in se prav nič ne pomišljajo, če se jim nudi prilika, tudi pokazati to svoje sovraštvo v vsej nagoti. In kaj bi ne! Voljeni niso od nikogar, odgovorni nikomur in moralčno nimajo druge dolžnosti, kakor čuvati interese kapitalistov iz katerih vrst so sami izšli. Kaj bi se toraj ozirali na delavsko paro, ki je po njih mnenju le zato na zemlji, da jim tlačani in s svojim trudopolnim delom polni blagajne, katere potem duševno in telesno popolnoma impotentna gospoda zapravlja izpraznjuje. Početje te degenerirane svojati ni nikomur neznano in privadili smo se že tako tem razmeram, da si skoraj stvari drugače predstavljati ne moremo. In vzlic temu je eden zadnjih junaških činov gosposke zbornice povzročil, da se je zganil ves avstrijski proletarijat.

Državni zbor je namreč v zadnjem svojem zasedanju sklenil zakon, ki se tiče

omejitve ženskega dela v nočni dobi. Zakon sam po sebi ni nikakoršna posebnost na socialnem polju in določa le to, kar je že uvedeno v vseh modernih državah. Človek bi torej mislil, da tudi Avstrija, ki se rada prišteva kulturnim državam, ne bo uganjala neslanih burk, ter za devoto rešila tako kakor je bilo določeno na mednarodnem kongresu. In glej čudo! Zakon, ki je bil brez posebnih težkoč sprejet v državnem zboru, je našel najhujši odpor v gosposki zbornici, ki ga je končno tudi vrnila odseku z nalogo, da ga še enkrat prouči in pozneje ponovno predloži. S tem nezasišanim činom so sladkorni baroni pokazali svojo brezmejno sovraštvo do delavstva sploh in posebno še do žensk, katere že itak izkoriščajo na najgnusnejše načine. Pokazali so pa tudi svojo predrzno oholost meneč, da je ni moči na katero bi se morali ozirati. Krščansko-socialni trgovinski minister Weisskirchner, v čigar delokrog spada zakon in ki se rad pri vsakej priliki ponaša s svojim posebnim poznavanjem socializma, je molčal in zavzel se ni niti z eno besedo za one sloje, katerim v korist se je zakon predložil.

Zganilo se je pa delavstvo po širni Avstriji kajti pojmi lo je nevarnost, ki mu preti.

Spoznalo je sovražnika, katerega se doslej ni resno smatralo nevarnim. Kakor blisk se je pojavilo ogorčenje po vseh krajih kjer delavci žive, kajti zapopadli so takoj, da se je počel vmešavati v njih življenske interese faktor, ki bi bil prav za prav zadnji v to poklican. Spoznali so pa tudi novo nevarnost s katero se doslej niso resno pečali, ki je pa vsekakor v danih razmerah uvaževanja vredna, kakor je ravno omenjeni slučaj dokazal.

Proč z gosposko zbornico! to je danes najgorečnejša želja delavskega razreda in začelo se je že gibanje v to svrhu, ki bo gospodi pokazalo, da se dandanes ne sme nihče nekaznovan vtikati v naše zadeve, če ima to vtikanje namen, delavstvo oropati svojih razrednih in človeških pravic. Ta pojav nam pa tudi dokazuje, da naše delo še dolgo ni končano.

Dokazuje nam, da ne zadostuje zabavljanje o neplodnosti državnega zbora in drugih zastopov, temveč da je naša dolžnost stremeti po tem, da v vseh teh zastopih dobimo večino in z večino moč v svoje roke. Tega seveda ne bomo dosegli, če bomo držali roke v žepu in gledali, kako meščanstvo utrjuje svoje pozicije in že vnaprej tarnali, da se ne da nič narediti.

Spomin na bivše čase nam dovolj jasno dokazuje, da se da marsikaj doseči, če je delavstvo solidarno in poučeno. Izpopolnimo toraj naše strokovne in politične organizacije, izobražujmo naše se za nič zanimajoče tovariše, širimo pametno čtivo in delavsko časopisje med našim narodom in prišel bo čas, ko se nam ne bo treba zgražati nad

nedelavnostjo državnega zbora in nad sklepi domišljave gosposke zbornice.

Socialno vprašanje ne bo toliko časa rešeno, dokler ga bodo reševali razni Weisskirchnerji, Šusteršiči, Kreki in Gostinčarji, temveč rešeno bo tedaj kadar ga bo rešilo delavstvo samo, ki bo tudi pri tem vprašanju le samo svoje sreče kovač.

Naš letni račun.

Vsako podjetje, pa tudi vsak posameznik, ki ima smisel za red, napravi konec letnega leta svoj računski zaključek. Namen tega letnega zaključka je, na podlagi dogodka, ki ga leta urediti potrebuje korak, ki ga sledi leto. Podjetje, ki bi tega pogoja ne uvaževalo, bi nosilo kal pogina že vnaprej v sebi, kajti vsaka kalkulacija bi bila nemogoča torej tudi razvoj podjetja.

Naravno je torej, da tudi mi ob zaključku letošnjega leta nismo enostavno vrgli izkušenj, ki smo jih tudi zadnje leto pridobili, v kot, nasprotno sm si jih prav dobro za beležiti dobrovedoč, da nam bodo prej ali slej koristile. Izkušnje zadnjega leta so nam pokazale celo vrsto nedostatkov, ki se otežujejo razvoj organizacije in naša naloga bo, da jih čimprej odpravimo. Pred vsem moramo konstatirati, da nam je zadnje leto rodilo nešteto železničarskih organizacij. V prvem trenutku bi človek, morda mislil, da je to dober pojav, kajti sklepalo bi se lahko, da je snovanje teh organizacij dokaz probujenja železničarskega proletarijata.

V resnici je pa stvar vendar nekoliko drugačna. Snovanje teh številnih in raznih organizacij ni posledica potrebe, pač pa dobro premišljen namen. Denarni žakelj zavzema od dne do dne obsirnejšo obliko, ki postaja že tako očividna, da je ne bo mogoče več zakrivati z obrabljenimi frazami verstva in nacionalizma. Dos ej tlačeni proletarijat mogočno vzdiguje svojo glavo in pravkar je pričakovati, da opazi tudi moloha v vsej njegovi nagoti.

Ta trenutok bi lahko postal osodepoln za kapitalizem in njegov današnji sistem in zato se ga mora, če že ne popolnoma preprečiti, potem vsaj za trenotek onemogočiti. Ker pa kapitalizmu ne preostaja bojnih sredstev, da bi z lastno močjo odvrnil osodepoln trenotek, zato išče zaveznikov v svojem nasprotnem taboru, toraj med nemaniči. Tako je sicer delal že od nekdaj in razlika je le ta, da je prej pod firmo ene ali druge narodnosti ščuval delavce proti delavcem dokler le-ti niso spoznali sleparske igre, danes pa brez verske in narodnostne maske pospešuje in gmotno podpira snovanje »nepolitičnih« strokovnih organizacij.

Mi smo vedno tem pojavom sledili s potrebno pozornostjo in danes, ob zaključku leta, nam je prav lahko konstatirati, da se nismo varali in, da so bile naše svarilne be-

sede popolnoma opravičene. Kaj so dosegle vse te »nepolitične« železničarske organizacije v gmotnem in službenem oziru za železničarje? Prav lahko jim bo napraviti računski zaključek, kajti enak je veliki ničli. Naredili so pa vsekakor nekaj, kar jim zavedni železničarji ne bodo nikdar pozabili; *izdale so interese železniškega proletarijata* in s svojim nepoštenim početjem onemogočile vsak napredek v razvoju železniških razmer. Oslabile so tisto moč železniškega proletarijata, ki je še pred nedolгим imponirala upravam in ceni, ki so jo dobili za to »značajno« delo gotovo za posameznike ni bila nizka.

Če pravimo, da so oslabili moč železničarjev, potem ni morda tega smatrati tako, kakor da so število članov v organizaciji znižali, ustanavljali pa so neštene nove organizacije, ki sicer ne vsebujejo življenjskih predpogojev, ki pa vendar na zunaj kažejo raztrganost, toraj slabost, železniških uslužbencev.

Da te organizacije nimajo v sebi življenjskih predpogojev je prav lahko dokazati, če ima človek le nekoliko pojma o modernem delavskem gibanju. Kdo so snovatelji teh »žoltih« organizacij in kakšen je material iz katerega se rekrutira maloštevilno članstvo? Velika večina snovateljev je strokovno popolnoma nenaobrazena, zato pa imajo v precejšnji meri takih lastnosti, katerih se značajan in pošten človek naravnost sramuje. Klečeplastvo, denunciacija in hinavščina jih ščiti na vzgor, domišljavost, brezmejni terorizem in surovost jim pa gladijo pot navzdol. Enaki tem čednostim so tudi njih člani. Le duševno in telesno propadli subjekti, ki z ozirom na svoje grehe ne morejo in ne smejo samozavestno nastopati, izpopolnjujejo vrste teh proletarskih izdajalcev. Poleg teh še nekaj indiferentov in analfabetov in armada, ki naj bi se bila napram kapitalizmu stoji pred nami v popolni nagoti. Vočigled teh dejstev seveda lahko mirno gledamo v bodočnost in se pripravljamo za bodoče boje.

Naš računski zaključek je čist in če dobiček ni tako visok, kakor bi si ga morda želeli, potem so temu vzrok razmere, ki so jih ustvarili izdajalci »žoltih« organizacij in naša naloga bo, iz tega izvajati konsekvence. Poglobiti bomo morali v duševnem oziru našo organizacijo tako, da bo popolnoma odgovarjala potrebam. Vsak posamezen član mora stati duševno na isti višini, ki mu omogočuje trezno razmišljanje brez tuje pomoči in samostojno delovanje v okviru organizacije. Ta idealni cilj bomo pa dosegli, če vpremo vso svojo pozornost in uporabimo vsa razpoložljiva sredstva za izobrazbo naših članov. Pred vsem nam je treba resnega in zdravega čtiva, poleg tega pa znanstvenih predavanj. Oboje se bo dalo doseči, če sporazumno z ostalim delavstvom tozadevno nastopamo in končen efekt nam je gotov.

Potem bo tudi naš letni računski zaključek ugodnejši kakor je bil lanijski, ugodnejša bo pa tudi naša pozicija v gospodarskem oziru in, kar je glavno, izpodkopane bodo za vse veke korenine tistih nečednih rastlin iz katerih vzraščajo krumirstvo, stavkokaztvo in izdajstvo. Zginile bodo ne le po članih temveč tudi iz papirja »nepolitične« organizacije, ki v resnici niso nič drugega kakor opora kapitalizma.

Tržaško ravnateljstvo državne železnice, ali že zopet spiš?

Vsa javnost in merodajne korporacije se vprašujejo, zakaj vendar državne železnice ne morejo doseči tiste rentabilnosti, ki bi je bile opravičene pričakovati, če se vpoštevajo velikanski razvoj trgovine in toraj tudi prometa. V državnem zboru se je tozadevno že namigavalo in meščanski poslanci so bili, ki so opravičeno kritikovali totalno zavoženo gospodarstvo na državnih železnicah. Seveda so bili to le glasovi vpijočih v puščavi in uprava ima napram pa-

metnim nasvetom slej ko prej gluha ušesa, saj vendar dobro ve, da jo nihče ne bo resno klical na odgovor. Poleg tega ima pa še cela skladišča izgovorov, ki sicer niso vredni piškavega oreha, ki pa vendar zadoštujejo, da se poslancem in javnosti z njimi oči zbrise.

Mi smo v našem časopisju že nešteto-krat razgrinjali bolezni, ki onemogočujejo tako potrebno ozdravljenje bolnega državno-železniškega telesa. Seveda zama. Rojeni voditelji zavoženega podjetja so seveda previsoki, da bi uvaževali nasvete in kritiko »nezrelega« proletarijata in veliko rajše vlačijo voz po močvirju iz katerega ni izhoda.

Za danes nam bodi dovoljeno, da se dotaknemo stvari, ki nas osebno zanima in ki ob enem drastično dokazuje popolno nezmožnost tistih faktorjev, katerim je izročena nesrečna državna železnica in železničarji, na milost in nemilost.

Toraj k stvari.

Na državnih železnicah imamo uslužbenci nekako službeno pogodbo, ki določa naše dolžnosti napram podjetju in ob enem tudi pravice, ki nam gredo. Kar se tiče dolžnosti mislim, da nimam tovariša, ki bi imel povoda se pritožiti, da mu dolžnosti manjka, nasprotno bi prav lahko vsak posameznik dokazal, da imamo poleg pogodbenih, tudi še celo vrsto drugih dolžnosti za katere pa živ krst ne ve kje so utemeljene. Dolžnosti nam n. pr. nalaga lahko že vsak oddelkovodja, čeprav še svoje žive dni nobenega predpisa videl ni. In gorje delavcu, ki bi se protivil in točno ne izvršil mimogrede določenih dolžnosti. Pričakovati bi imel najnatanejših zapisnikov in ravnateljstvo bi se gotovo ne pomišljalo poslati iz Trsta v najoddaljenejšo postajico kar polovico svojih »organov«, da nesrečneža, če že ne požro, potem vsaj — zaslišujejo.

Z dolžnostmi smo toraj lahko popolnoma zadovoljni, če odštejemo vratolomne kozolce, ki se prevračajo pri zapisnikih.

Drugače je pa z našimi pravicami in če dejstva ne varajo, potem je skoraj gotovo, da, vsaj pri tržaškem ravnateljstvu ni nobenega »organa«, ki bi imel le najprimitivnejši pojem o naših pravicah. Toda pustimo vse drugo ob strani in pogledimo si za danes le eno, nam pogodbeno zajamčeno pravico. Službena pragmatika predpisuje, da se 1. ju lija in 1. januarja vsakega leta uvede plače uslužbencem. To vprašanje, ki je bilo morda do leta 1907 kočljivo, se je bilo imenovanega leta definitivno uredilo potem *avtomatike*. Avtomatika namreč določa, za vsakega posameznika avanciranje za celo službeno dobo dotičnika. Kdor je n. pr. nastavljen 1. januarja, ve popolnoma natančno kdaj bo avanziral dokler doseže svojo končno plačo. Seveda je tudi nekaj izjem n. pr. disciplinarne kazni itd. toda takih slučajev je tako malo, da pri rednem avanziranju ne prihajajo niti v poštev. Tozadevne določbe so tako jasne, da je vsak dvom izključen in človek z normalnimi možgani bi se z vprašanjem sploh ne pečal. Pri ravnateljstvu državne železnice v Trstu je pa to nekoliko drugače in *zajamčeno* avanziranje uslužbencev *nižjih vrst* dela gospodom toliko preglavice, da doslej absolutno ni bilo mogoče zvedeti 1. januarja ali pa 1. julija, kdo je avanziral in kdo ne. Da, nasprotno, oficijelna objava se zavlačuje tako, da jo dobe uslužbenci na vpogled *redno* še-le meseca marca ali aprila za novo leto in septembra ali oktobra za julijski termin. Če bi se šlo le zato, da se da objava uslužbencem le na vpogled, potem bi se raditega nihče ne razburjal. Gre se pa tudi za *izplačilo* svot in to je, kar vse razburja. Če je mogoče uradni list, ki vsebuje avanciranje uradnikov objaviti, že koncem junija in decembra, potem je za naše skromne možgane naravnost uganjka, zakaj se to ne stori tudi za poduradnike in sluga. Mar ti nižji sloji manj nujno potrebujejo svoj *jim zajamčen* denar? Drugič: Kako pa vendar pride uprava do tega, da popolnoma neopravičeno

vtika v svoj falitni žep obresti od dohodkov, ki bi jih morali imeti uslužbenci že mesece prej v rokah?

Tako početje smrdi precej po umazanosti in uslužbenci se bodo pričeli zanimati za vprašanje, če bi ne kazalo sodnijskim potom od uprave iztirjati to, kar bi morala sama dati, če bi imela kaj pravnih pojmov v sebi.

S tem vprašanjem se pečamo zaradi tega, ker tudi letos tako kaže, da se bo stvar za nedogleden čas zavlekla, vzlic temu da je *bilo mogoče*, že meseca avgusta pričeti s potrebnimi predpripravami. Da ni potrebnih moči na razpolago se menda vendar ne bo trdilo, ker je v celem okraju znano, da je pri ravnateljstvu samo 50% uradnikov preveč. Kie torej tiči vzrok »Amtsschimmel-novega« spanja?

Iz tega naj pa spozna tudi javnost in merodajni krogi, da je vodilen material državno-železniške uprave trhlen in okamenel in da od tega ni pričakovati, da bi saniral nezdrave razmere, ki obtežuje ves državni organizem.

Odločujoči faktorji! zapodite od državnih železnic nesrečen avstrijski birokratizem in nadomestite ga s pametnim in treznim trgovskim duhom in namesto današnje večne kalamitete bo vzrastel krepak vir dohodkov s katerim se bo lahko krmilo vse sloje te države.

Uslužbencem pa kličemo: organizirajte se, izpopolnite vaše vrste in kaj lahko vam bo zadati današnjim neznosnim razmeram, vsled katerih ravno vi največ trpite, zasluženo brco v korist vam samim in vsem onim slojem, ki danes nepotrebno trpe pod vplivom zastarelega in nezmožnega železniškega birokratizma.

I. Osvojitve politične oblasti.

(Dalje.)

Dejanski razvoj je pač krenil v tisto smer, ki sta jo napovedala Marx in Engels. In zmagoslavno napredovanje mednarodnega socializma je pripisati ne le prodiranju kapitalizma in z njim združenemu proletarskemu razrednemu boju, ampak tudi globokemu umevanju pogojev in nalog tega boja, ki sta nam ga zapustila Marx in Engels.

Ampak v *eni* točki sta se zmotila: *preblizu sta videla revolucijo*.

Tako pravi »Komunistični manifest« (koncem 1847):

»Na Nemčijo obračajo komunisti glavno pozornost, ker stoji tik pred meščansko revolucijo in ker izvrši ta preobrat pod naprednejšimi pogoji evropske civilizacije in z razvitejšim proletariatom kakor Anglija v 17. in Francija v 18. veku: nemška meščanska revolucija je tedaj *neposredna predigra proletarske revolucije*«.

Po pravici je »Manifest« pričakoval nemško revolucijo. Ampak motil se je misleč, da bode meščanska revolucija neposredna predigra proletarske revolucije.

Časovno bližja nam je druga napoved, ki jo je objavil Engels 1885 v svojem uvodu k drugi izdaji Marxove brošure o Komunistovski pravdi v Kölnu. Tam pravi, da prihodni evropski potres »vkratkem zapade«, evropske revolucije 1815., 1830., 1848-52., 1870. zapadejo v našem veku vsakih 15 do 18 let« (str. 14).

Tudi te besede se niso vresničile, in do danes je takrat neposredna revolucija izostala.

Zakaj? Ali je bila Marxova metoda, ki so se nanjo naslanjala ta pričakovanja, napačna? Nikakor ne. Ampak en faktor v celem računu je bil previsoko postavljen. Že pred desetimi leti sem napisal o tem: »Obakrat sta precenila uporno, opozicijsko silo *meščanstva*«. (»Neue Zeit«, XVII., 2, str. 45).

1847. sta Marx in Engels pričakovala v Nemčiji silno in razsežno revolucijo, revolucijo, podobno veliki francoski katastrofi, ki je začela 1789. Namesto tega je prišlo do mršave vstaje, ki je preplašila skoro vse meščanstvo in ga pognala pod okrilje vlad, da so si zopet opomogle; vsak naglejši razvoj proletarijata pa je bil izpodvezan. Buržuazija

je potem posameznim vladam prepustila nadaljevalne revolucije, v kolikor je je se potrebovala, in zlasti Bismarck je bil veliki revolucionar, ki je Nemčijo vsaj deloma združil in pahnul nemške kneze s prestola, ki je podpiral zedinjenje Italije in odslovicev papeža, ki je na Francoskem porazil cesarstvo in ustanovil republiko.

V teh oblikah se je izvršila nemška meščanska revolucija, ki sta jo Marx in Engels 1847. napovedala in ki je končala šele 1870.

Pri vsem tem je Engels tudi 1885. pričakoval »politični potres«, in menil, da je »malomeščanska demokracija še sedaj tista stranka, ki mora v Nemčiji brezpogojno priti na krmilo«.

Tudi to pot jo je Engels pogodil, ko je napovedal »političen potres«; ampak vračunal se je, če si je obetal, kaj od malomeščanske demokracije. Odpovedala je popolnoma, ko je doživel Bismarckov režim svoj polom. Padec kancelarjev je bil dinastična zadeva, brez vse revolucijske posledice.

Zmerom jasnejše je, da prihaja v poštev samo še *proletarska* revolucija in da je ta nemogoča toliko časa, dokler organizirano delavstvo ne predstavlja dosti velike in kompaktne moči, da potegne v ugodnih okoliščinah za seboj maso naroda. Če pa je proletarijat edin uporni razred v narodu, je gotovo, da pomenja polom sedanjega režima, bodisi moralne, bodisi finančne ali vojaške nravi, propad vseh meščanskih strank, ki so zanj odgovorne: da more sedanji režim nadomestiti edino-le *proletarska* vlada.

Toda vsi sodrugi ne izvajajo tako. Če je doslej izostala nekočkrat napovedana revolucija, ne sklepajo iz tega dejstva, da je gospodarski razvoj drugače preustrojljivo pogoje in oblike prihodne revolucije, kakor je bilo pričakovati na podlagi izkustev iz dosedanjih meščanskih revolucij, ampak izvajajo, da v izpremenjenih razmerah sploh ni več pričakovati revolucije, da bi bila nepotrebna in celo škodljiva.

Prvič domnevajo, da zadošča izpopolnitev dosedanjih pridobitev — zakonitega delavskega varstva, strokovne organizacije, združništva — da preženemo kapitalistični razred zdaj iz ene pozicije, zdaj iz druge in da ga neopaženo razlastimo, brez politične revolucije, ne da premenimo bistvo državne oblasti. Ta teorija počasnega gospodarskega prehajanja v bodočo državo je stari, protipolitični utopizem in prudenizem v prenovljeni obleki.

Drugič pa se jim zdi možno, da proletarijat doseže politično oblast brez revolucije, ne da bi se izdatno izpreverila razmere v državi, enostavno s pametnim sodelovanjem z delavstvu najbližjimi meščanskimi strankami, z združitvijo za koalicijsko vlado, za katero bi bila vsaka stranka zase preslabotna.

Tako da se izognemo revoluciji, ki je zastarelo barbarsko sredstvo, in ki nima mesta v našem prosvetljenem veku demokracije, etike in človekoljubja.

(Dalje prihodnjič).

Službena uvrstitev vlakospremnega osobja na c. kr. državnih železnicah.

Službena uvrstitev vlakospremnega osobja je, vsaj v tržaškem ravnateljstvu drž. železnic, eno najbolj perečih vprašanj. Rešitev tega vprašanja je že leta in leta na dnevnem redu, vendar doslej ni bilo mogoče najti načina, ki bi res odgovarjal dejanskemu položaju in potrebam osobja. Da se uprava ne trudi posebno rešiti to vprašanje je pač umevno, če vpoštevamo, da igra protekcija še jako važno vlogo. Toda to nas ne sme in ne more zadrževati, da z vsemi silami zahtevamo končno rešitev in torej tudi konec protekcije in korupcije.

Sedaj veljavni red je enostavno nevzdržljiv in najti bo treba boljše, pravičnejše.

Tozadevno vlada seveda med osobjem samim še precej nejasnosti, to pa le zato, ker igra sebičnost žalibog še precej važno

vlogo. Ta nedostatek bo toraj treba pred vsem odpraviti in potem se bo prav gotovo našlo pot iz labirinta v katerem se danes nihče ne spozna in v katerem trpi velika večina prizadetih.

Če hočemo zadevo rešiti potem potrebujemo pred vsem nekako podlago, ki naj nam služi v nadaljno razmotrivanje vprašanja.

Da to dobimo, mi bodi dovoljeno, da v naslednjem očrtam svoje subjektivno mnenje, ki bi se pa morda dalo se potem javne polemike zboljšati kar bo seveda mene najbolj veselilo.

Kako naj bi se torej rešilo sporno vprašanje?

Pred vsem bi bilo potrebno konstatirati, da ostane sedanja uvrstitev osobja neizpremenjena, vzlic temu, da ne odgovarja pravičnosti, kakor je sedaj.

Za prihodnost naj bi se pa določilo, da se da vsem prizadetim tovarišem, ki so že danes prideleni vlakospremni službi, na razpolago doba enega leta v teku katerega časa imajo dolžnost napraviti vse predpisane in potrebne izpite.

Po enem letu se uvrsti vse, ki so napravili izpite v poseben red pri katerem seveda odloča službena starost. One ki v teku tega časa niso napravili izpitov, se ima uvrstiti kot zadnje in v tem redu ostanejo vso svojo službeno dobo.

Na novo vstopivšim se ima določiti posebne izpite in se jih uvrsti na podlagi uspehov teh izpitov. Tisti, ki izjavijo, da se izpitu ne podvržejo v določeni dobi imajo to pismeno izjaviti in se uvrstijo za vsemi drugimi tovariši, ki so napravili izpite. Taki uslužbenci se seveda lahko pozneje prijavijo k izpitu vendar s tem ne spremene činovnega razreda v katerega so uvrščeni. Na ta način bi se dalo v doglednem času brez žrtev doseči to, po čemur danes vsi streme, namreč činovni razred bi bil določen po službeni starosti, po izpiti in po vporabi.

Činovna pridelitev bi morala veljati seveda za vse državne železnice in sicer iz enostavnega razloga, ker se po potrebi premešča uslužbenec in je to premeščanje iz službenih ozirov neizogibno. Ker se pa čisto dogaja, da posamezni uslužbenci iz osebnih razlogov ne morejo zapustiti službenega mesta na katerem so, prišli bi pa pri oddaji višjega službenega mesta z ozirom na njih činovni razred v drugem kraju v prvi vrsti v poštev, zato je treba tudi tozadevno jasne določbe. Recimo:

A., ki služi v Ljubljani kot manipulacijski sprevodnik je vsled svoje službene starosti, vporabe in izpitov uvrščen kot prvi v činovnem redu. B., ki služi v Trstu je z gornjih razlogov drugi. In sedaj je razpisano pravno mesto vlakovodje v Trstu. Naravno je, da pripada to mesto A. v Ljubljani, ker je on prvi v činovnem redu. Ker pa A. iz družinskih ozirov ne more iti v Trst in toraj tudi ne more zasesti izpraznjenega mesta, zato pripada to mesto B., ki vsled te spremembe preskoči v činovnem redu A. in sicer za vedno. Če bi namreč pozneje prišel tudi B. v Ljubljano, potem ostane tudi v Ljubljani B. pred A. uvrščen v činovnem redu.

Te določbe naj bi veljale za uslužbenec vseh kategorij slug vožne službe. Za nadsprevodnika bi se seveda morala stvar nekoliko drugače urediti, ker je ekspanzijska zmožnost slednjih napram prvim zdatno omejena.

Nadsprevodnikov naj bi se namreč nikoli drugače ne premeščalo na izpraznjena mesta vlakovodij, kakor v slučajih medsebojnega sporazuma.

Da je ta nasvet utemeljen, dokazuje jako drastično ravno sedanje, v tržaškem ravnateljstvu vladajoče razmere.

Mladi tovariši, ki so še-le pred par leti vstopili v službo, dosežejo v Trstu, z ozirom na nezadostno število potrebnih moči, v razmeroma kratkem času višja službena mesta in so torej tudi uvrščeni na podlagi teh mest v prve vrste činovnega reda. V

Ljubljani je nasprotno, ker je za tamošnje razmere zadosti osobja, je vsled tega dosega višjih mest težavnejša torej tudi uvrstitev v višje vrste činovnega reda nemogoča. Zato imamo n. pr. v Ljubljani ljudi, ki že 6, 8 do 12 let opravljajo manipulacijsko službo in vzlic temu, da imajo tudi že po več let izpit za vlakovodjo, vendar tega mesta ne dosežejo, kar se izpraznjena mesta zasedajo z sicer službeno mlajšimi močmi drugih postaj, katere so pa vsled tam vladajočih ugodnejših službenih razmer dosegle višjo stopnjo v činovnem redu in so torej pri oddaji službenega mesta v prednosti. To so kričeče krivice, ki naravnost vplivajo po odpravi in ki se bodo morale rešiti, če naj se izognemo popolni desorganizaciji, ki je pod takimi pogoji neizogibna.

Prisli bodo morda tovariši in dejali: »Naj gredo tudi Ljubljanci v Trst«. Tak nasvet je pač lahak ne pa vedno izvedljiv in drugi naj bi že vendar enkrat dotičniki opustili iluzijo, da so v Ljubljani življenjski in službeni pogoji boljši kakor drugod.

Dejstvo pa je, da se Kranjec le težko privadi na tržaške razmere in da so največ družinski obziri, ki drže posameznika ob domačem pragu. Ugodna rešitev tega vprašanja bo pa uspešna le tedaj, če bo tudi uprava posegla v zadevo in nastavljala po posameznih krajih domačine, ki so tamošnjim razmeram privajeni.

To je torej moje skromno mnenje in želim bi, če bi posegli tudi drugi tovariši v debato, ker bi to gotovo pripomoglo do ugodne rešitve zmedenih razmer, kar bi le koristilo podjetju in nam.

—č.

Značilen pojav.

Zadnjič smo poročali o *Durandovi* kazenski razpravi in njegovi obsodbi, katere je vzbudila silno ogorčenje med delavstvom vseh kulturnih držav. Da to ogorčenje ne bo ostalo brez posledic, je bilo v naprej gotovo. Posledice niso izostale; dejstvo, da je predsednik francoske republike pomilostil *Duranda* na sedemletno lahko ječo, dokazuje da se gornjih deset tisoč zaveda nevarnosti eksperimenta, ki je imel prvotno namen statuirati eksempl, kateri je pa sedaj fiktivno blamiral do kosti njegove uprizoritelj. Če se koga, ki je obsojen na smrt, pomilosti na sedemletno lahko ječo, je gotovo to tako izvanreden slučaj, da javnost nemore ravno dušno preko njega k dnevnemu redu; dokazuje pa tudi, da je bilo to le za to mogoče, ker je vsakdo prepričan o popolni nedolžnosti *Duranda*. Slednje, pa obsoja pomilostitev, ker je moralna nesmisel. Nedolženec ne sme ostati niti štirindvajset ur v zaporu, če državna oblast sploh reflektira na to, da se ne smatra pravstven poklic državne justice lažnjivim. Zato je tudi umevno, da danes podpira precejšnji del meščanstva stremljenje, ki zahteva revizijo *Durandovega* procesa. Za *Durandov* slučaj se je posebno zavzel radikalni poslanec *Meunier*, kateri je tudi v razpravi prisilil glavno pričo državnega pravdnštva do priznanja, da *Durand* na znanem shodu ni nikogar hujškal k umoru Dongéja. To je dejstvo, katero mora vsak objektivni zasledovalec stvari brez vsakega ozira priznati. Podana izjava dotične priče, da je *Durand* le dejal, da se morajo organizirani delavci ločiti od škodljivcev splošne stvari, je nudila *Meunieru* priliko, da je lahko na podlagi te izpovedi stavil in utemeljil predlog za revizijo procesa. Pospešilo je pa to stremljenje v prvi vrsti započeto gibanje delavstva, ki še vedno narašča in ki bo končno gotovo izvojevalo popolno zmago in zadoščenje nedolžni žrtvi.

Kakor je bilo v prvem trenutku obsodbe gotovo, da vlada nikdar ne bo imela poguma tako obsodbo vrdržati, ker je že danes jasno, da bo *Durand* popolnoma oproščen. Toda vzlic tej gotovosti je jako poučno mnenje, ki vlada tozadevno v meščanskih krogih; radikalci, ki se nadejajo demonstracij za *Durandovo* oprostitve, računajo s tem, da bo to odvrnilo proletarske mase od razrednega boja, in doka-

zujejo, da je meščanstvo *nujno rabilo* tako obsodbo. Kakor izkoriščajo politične stranke v javnosti ta žalosten slučaj in upajo iz njega kovati kapital, ravno tako se nadeja tudi v državnem zboru opozicijska levica, da ji bo ta slučaj pomagal v nje kritičnem položaju in omogočil obnovitev bločne politike.

Toda bodisi temu kakorkoli. Dejstvo je, da se bore za revizijo procesa najboljši politični moči, proletarijat pa bi pokazal svojo popolno nezmožnost nastopati kot zgodovinska moč, če bi v tem slučaju ne napravil svoje dolžnosti v polni meri.

Pri Durandovi obsodbi so bili mero-dajni izključno le politični interesi. Najbolj je pa to pokazal način njegove pomilostitve. Da krvnik ne bo pokosil njegove glave je bilo v naprej vedeti, kakor smo že preje omenili. Čeprav je bila buržuazija pripravljena, je vendar v trenutku, ko je smatrala svoj dobiček v nevarnosti, rajše, opustila svojo najgorečnejšo željo po maščevanju; kajti dobro je vedela, da bi imelo to za njo zlih posledic. Masam je vendar treba predočiti miren »red« v kapitalistični državi. Nasprotno bi pa tudi rada videla izvršitev obsodbe nad strokovnim uradnikom, ker bi justifikacija gotovo strašljivo uplivala na stvari, ki se dogajajo v socialnih bojih. Meščanski zgodovinarji so se že pripravljali, da opravičijo postopanje meščanskih porotnikov stem, da so spominjali na epizodo o komuni in tedanje dogodke, toda ta poskus se je popolnoma izjalovil, ker v ničem ne soglašajo z današnjim slučajem. Predsednik *Fallieres* je skušal stvar v toliko popraviti, da je znižano kaznijo hotel ublažiti Durandov položaj in s tem tudi zadovoljiti proletarijat, kajti računalo je s tem, da navaden lahek zapor gotovo na mase ne bo tako vznemirjevalno uplival kakor morda deportacija na »hudičev otok«.

Če torej uvažujemo, da so bi bili gonilna moč te justične afere politični interesi in v ozadju zopet socialni interesi in razredna nasprotstva, potem je jasno, da nudi Durandova osvoboditev proletarijatu priliko razredno političnega spoznanja in delovanja. Seveda se bo tudi pri tej priliki lahko videlo, koliko francoskega proletarijata stoji še izven razredno-zavednih vrst. Z nekako posebno konfuznostjo apelirajo sindikalisti v svojih oklicih za popolnoma meščansko-ideologično na »dobra« srca vseh ljudi, ki imajo še kaj »časti« v sebi, v naslednjem stavku pa že groze meščanski družbi z generalno stavko z vsemi njenimi posledicami. Iz tega je razvidno, da je v »protiparlamentarizmu« še precej vodene vulgarne demokracije in da si še sedaj v teh krogih niso na jasnem glede bivstva in metod generalnih stavk, katere smatrajo edinim uspešnim revolucionarnim sredstvom. Ta razred, ki ni tako dobro organiziran, da bi lahko sam povzročil rešitev nedolžno obsojenega tovariša, tudi ne more biti v stanu družbo revolucionarno preustrojiti, to seveda ne pomeni možgani takih ljudi, za katerimi tiči le anarhizem in plitev socializem usmiljenja.

Na srečo Durando in na srečo francoskega proletarijata bo mogoče osvoboditi obsojenca, potem spretne uporabe političnih in socialnih moči v okviru demokracije, kajti buržuazija si bo dobro premislila, predno bi si hotela s svojo trdovratnostjo nakopati novih blamaž, ki bi škodovala le njenemu itak že izdatno oslabelemu uplivu.

Durand bo prost, ker je nedolžen; organiziran proletarijat bo pa z njegovo osvoboditvijo dokazal današnji meščanski družbi, da so za vedno časi minuli v katerih je smel kapitalizem samovoljno odločati o življenju in smrti svojih sužnjev.

Sodr. Mihael Kolleger deželnozborski poslanec.

Dne 5. t. m. se je vršila v II. štajerskem deželnozborskem volilnem okraju nadomestna volitev za mandat, katerega je svoječasno odložil soodr. Jodbauer. Socialno demokratična

stranka je postavila kandidatom soodr. Mihaela Kollegerja, nadprednika južne železnice v pokaju in predsednika podružnice Gradec I splošnega pravovarstvenega in strokovnega društva za Avstrijo. Vse nasprotne stranke so se združile in postavile kandidatom znanega nemško nacionalnega kričarja Burgstallerja, za katerim drve čez drn in strn tudi slovenski ekspedijenti. Tega mišmaš-kandidata sta pa poleg združenih političnih strank podpirali tudi državna in južna železnica z vsemi razpoložljivimi sredstvi in s tem odprli oči tistim zaslepljenim duševnim revan, ki so v osebi gosp. Burgstallerja videle rešilnega boga, ki jih bo peljal skozi morje gladi in preziranja v obljubljeni deželo, kjer se bodo delile zlate rozete in lesene sablje. Na srečo pa v II. štajerskem deželnozborskem volilnem okraju ni dovolj na paralizi bolnih ljudi in zato tudi gospodu Burgstallerju za enkrat še ne bo treba mučiti svoje glave s posli deželnozborskega poslanca in bo lahko še naprej razne *Balone* in temu enake puhleglavce reševal v okviru zgodovinske znamenitega »Ekspedientenvereina«. Za splošne koristi železničarjev in drugih delavcev bo pa soodr. Kolleger v štajerskem deželnem zboru neusmiljeno vihtel govorniški bič, ki bo gotovo protektorjem propadlega Burgstallerja odmeval po ušesih kakor pihala, ki nas bodo baje klicala na sodnji dad pred skupno sodišče.

Poraz, ki ga je pri tej nadomestni volitvi doživelo združeno napredno-reakcionarno meščanstvo je bil popolen in zmaga socialističnega kandidata je daleč presežala najoptimističnejše račune, ki so jih kovali sodrugi v volilnem kraju. Sodrugi Kolleger je namreč dobil 3334 glasov, njegov nasprotnik pa 1780. S to volitvijo je pokazal II. štajerski deželnozborski volilni okraj, da je do grla sit meščanskih sleparij in se je uvrstil v neizgubno last delavske stranske. Da ta svoj korak ne bo obžaloval, nam jamči oseba soodr. Kollegar; dal bo pa tudi drugim volilnim okrajem poguma, da se čimprej otresejo meščanskih parasitov.

Tudi slovenski delavci in pred vsem železničarji se veselimo zmage štajerskih sodrugov, ker upamo da ne bo ostala brez posledic tudi pri nas. Tudi mi se bomo potrudili, da čimprej zbrisemo zgodovinski madež, ki tiči v nezastopstvu delavstva v zakonodajnih korporacijah, raz bolnega telesa Slovenije.

Izvolitev soodr. Kollegerja, štajerskim deželnim poslancem nam bodi memento in dokaz, da je neutemeljen naš pesimizem in da tudi mi z vstrajnim in taktičnim delom lahko dosežemo to, kar že imajo delavci vseh avstrijskih narodnosti.

Živel poslanec soodr. Kolleger! živila razredna zavednost!

DOPISI

Razdelitev renumeracij v Trstu. Državno-železniško ravnateljstvo v Trstu je hotelo potolažiti nezadovoljnost železničarjev in je dalo razdeliti renumeracije. Kako se je ta razdelitev vršila, povemo takoj. Dobili so renumeracijo uradniki, nekateri poduradniki, nadpredniki in kontrolni čuvaji. Pozabilo se je pa popolnoma na one, ki največ trpijo in ki so najbolj potrebni. Nikomur ne zavidamo, če kaj dobi, a pravično bi bilo, če bi se pri razdelitvi oziralo na vse uslužbence, ne pa samo na nekatere. Ali morda hoče ravnateljstvo s svojim postopanjem zasejati razdor med posamezne kategorije? Najbrž je njen namen, ker tudi pri tistih kategorijah poduradnikov in uslužbencev, ki so bili deležni renumeracije, se ni oziralo na vse, temveč je nekatere enostavno prezrlo. Da se s tem ne pospešuje veselje do službe to je gotovo. Doseglo pa bo ravnateljstvo ravno nasprotno od tega kar si želi. Delavcem in uslužbencem pa kličemo: Bodite solidarni in združenimi močmi bodete dosegli zboljšanje gnotnega položaja.

Trst, državna železnica. Tržaško državno-železniško ravnateljstvo že dalje časa obeta, da bode v Gorici pripravilo primerno, spalnice za vlakospremno osebje, a vendar tega še dosedaj ni storilo. Ker pa vse prošnje osebja nič ne zaležejo, smo primorani tem potom uradno kljuse dregniti pod rebra. Menda se vendar enkrat zgane uprava in pripravi na postaji, ali pa vsaj v bližini zdravstvenim in službenim ozirom odgovarjajoče spalnice, ker sedaj mora osebje hoditi pol ure daleč, predno dospe do ležišča. Vsled velike oddaljenosti spalnic od postaje se mora osebje prej zbuditi, kateremu je na ta način še bolj skrajšan že itak pičli čas počitka. Po letu si osebje poišče v osebnih vozeh prostor, da si vsaj nekoliko podaljša počitek. Tega pa po zimi ni mogoče storiti. Kdaj bo vendar enkrat storilo železniško ravnateljstvo konec temu nedostatku?

Na postaji Volčjadraga hodijo potniki čez tir, kadar prihajajo in odhajajo vlaki. Ali hoče ravnateljstvo čakati, da se prigodi nesreča, predno bode odpravilo ta nedostatek? Naj raje prej odpre zaspane oči, da ne bo v slučaju nezgode klicalo vlakospremnega osebja na odgovor radi zanemarjenja predpisov od strani postaje Volčjadraga.

Gorica. Progni mojster Vales ima čudne pojme o opravljanju službe. Narodnjaške uslužbenke podpira povsod, kjer jih le more, zato pa istih, ki ne trobijo v njegov rog, kar videti ne more. Šikanira jih na vse mogoče načine. Če pride progni čuvaj vprašat po kakšnem izvanrednem vlaku, ki mu ni bil naznanjen, mu takoj zapiše g. Vales v službeno knjigo, da ni bil na svojem mestu. Če pa morajo čuvaji opravljati zasebna dela za Valesa, je pa vse v redu. G. Vales je šel celo takó daleč, da je prepovedoval čuvajem in delavcem govoriti z našimi sodrugi. Rekel je: »Kdor govori z mojimi sovražniki, je tudi moj sovražnik«.

G. Valesu svetujemo, da opusti svojo skrajno nestrpnost napram osebju, ki je drugega prepričanja nego on in lahko si bo svest, da ga bomo tudi mi pustili pri miru. Če pa tega ne stori, pa imamo pripravljenega še več gradiva, s katerim mu lahko poslužimo. Torej pamet!

Kadar se vozijo gospodje od železniškega ministerstva v Trst z vlakom št. 101 v posebnem kupeju prvega razreda, naj si ogledajo v št. Vidu na Glini tamošnje spalnice in stranišča in takoj bodo videli idilične razmere. Postelje v spalnicah so take, da mora utrujeno osebje ležati v globoki jasni, ali pa celo na trdih deskah. Da ležanje v takih posteljah ni noben počitek, si je lahko misliti in kadar gre osebje zopet v službo, je bolj utrujeno nego prej. Pa tudi stranišča so taka, da človek ne ve na kakšen način se jih naj posluži. Skrajni čas bi že bil, da se to odpravi in da se nekoliko bolj gleda na red in snago.

Jesenške novice. — V skladišču jeseniške postaje pašuje neko nad vse obskurno človeče, ki sliši na ime *Bolha*. Kaj ta domišljava in po naravi materi tepena oseba počenja s svojimi mu podrejenimi skladiščnimi delavci, presega že vse meje. Dasi se ta možiček že komaj pregiblje in mu mora v pomoč služiti palica in dasi njegovo glavico krasijo beli lasje ima pa mož zato svoj jezikiček bolj hud. S svojimi podrejenimi občuje kar najsurovejšo in kar je še najgrje slovi kot največji denuncijant na jeseniški postaji. Za vsako še tako malo stvarico, ki jo stori kak njegov delavec, gre takoj k g. načelniku ali pa k gospodu skladiščnemu predstojniku. Seveda on pa lahko gospoda igra, v službo prihaja, kadar se mu poljubi, kakor kak »Hofrat«, ali pa, če je mož malo preveč v kozarček pogledal, ga drugi dan sploh ni — je bolan in ga zvija giht. — Vpraša ga sploh nihče, kje je bil, ker denuncijantje igrajo sploh na jeseniški postaji največjo ulogo in so povsod dobro sprejeti. Ker ni naš namen komu škoditi, zato naj te vrstice za danes zadostujejo in upamo, da se mož poboljša. Ako pa te naše skromne vrstice ne bodo imele uspeha, bomo možička

Bolho še malo bolj požgečkali, ker ima precej masla na glavi. Zapomnite si pa gospodine Bolha da: »der grösste Schuft im ganzen Land, ist und bleibt der Denunziant«.

Prizadeti.

Personalni vlaki Jesenice - Hrušica in nazaj. — Uboga železniška para sem bil primoran, ker sem vsled mnogih opravil na Jesenicah zamudil osobni vlak, poslužiti se personalnega vlaka. Velečenjeni g. urednik! Vam povem, to Vam je vožnja s temi kareti, za počit!

Navadno priklopijo, kakor sem videl, dva stara, polomljena vozička, včasih pa tudi še samo enega, kakor ravno pride. Ta dva vozička pa sta že dokončala svojo nalogo in spadata preje v staro šaro — za v fabriko na Jesenicah, kakor pa v promet. Obadva sta polomljena na vseh koncih in krajih, povsod vleče skozi, stekla pri oknih so razbita, klopi zamazane, luči nobenih, tla so pa včasih taka, da bi se še ščetinarji, ali kako se že zovejo one živali, ki rijejo po blatu, sramovale v njih prebivati. Le pomislite, v takih hlevih se morajo voziti uboge železniške pare v zlužbo in iz službe. Poleg tega se vozijo ubogi otroci, šolarčki revnih in stradalajočih delavcev in drugih železniških uslužbencev v šolo in iz šole in morajo prezebat še v teh starih kareta. Pa to še ni vse. Po navadi priklopijo na Jesenicah še par praznih voz za kamnje, ki ga nakladajo na Hrušci za različne proge.

Vsled pomanjkanja prostora v teh »kareta«, morajo dostikrat uslužbenci vstopiti v te prazne vozove, če hočejo povziti svoje skromno kosilce in zopet se v pravem času vrniti v službo. Tu se ne gleda prav nič na varnostne odredbe. Pa, saj se vozijo samo uboge nizke železniške pare, za katere je vse dobro. Seveda bistro kontrolorjevo oko, ki vse drugo vidi, tega ne opazi. In če bi se zgodila, recimo kaka nesreča, bo zopet oni vsega kriv, ki se je ponesrečil. Seveda če bi se vozil kak uradnik z zlato zvezdo pod vratom, bi takoj priklopili voz II. razreda temu vlaku. Mi tega pač ne zahtevamo, ker nismo navajeni na tak luksuz. Če zahtevamo enako in človekoljubno ravnanje tudi z ubogimi železniškimi delavci in uslužbenci, je to le pravica ki jo reklamiramo, saj delajo in se trudijo za istega gospodarja gospodje kakor z zlatimi zvezdami. Vidite gospod urednik, vse to sem doživel gori na Jesenicah. Da je to tudi resnica, se lahko sami prepričate ob priliki ko pridete gori. Poizvedel sem, da so bili nekateri že pri g. načelniku radi teh nedostatkov, pa kakor se vidi je srce jeseniškega načelnika zakrkneno za ubogega trpina. *Popolnih.*

Domače vesti

Občinske volitve v Ljubljani. V kratkem se vrše v Ljubljani občinske volitve po poročnem sistemu, to se pravi, da bo dobila vsaka stranka v občinskem svetu toliko sedežev, kolikor glasov bo razmeroma oddanih za njeno kandidatno listo. Novi volilni red za Ljubljano daje upanje, da prodre tudi socialno-demokratska stranka z nekaterimi svojimi kandidati. S tem pa seveda še ni rečeno, da se strinjamo z določbami novega volilnega reda, ki je prikrojen po čisto meščanski maniri, namreč tako, da bodo prišli delavski glasovi kolikor je mogoče najmanj do veljave. Volilni red, ki bi delavstvo enostavno prezrl, je v sedanjih razmerah nemogoč; zato pa ne zadene klerikalcev nobena zasluga, če bo prišla pri prihodnjih občinskih volitvah tudi socialna demokracija do nekaj mandatorov. Klerikalcem gotovo ni všeč, da bodo poleg njih sedeli v občinskem zastopu resnični branitelji ljudskih koristi; ampak če so sebi hoteli zasigurati zastopstvo, morali so se hočeš-nočeš ozirati tudi na delavske sloje, katerih velike množice so danes v socialno-demokratskem taboru.

Rekli smo, da je volilni red za Ljubljano skrupčan tako, da zagotavlja delavskim sovravnikom že v naprej gotovo večino. V prvem in drugem volilnem razredu volijo samo

tisti *direktni davkoplačevalci*, ki plačujejo občinskem doklade ali ki jim je vsaj eno predpisane najmanj 30 K direktnega davka. Ti davkoplačevalci so porazdeljeni tako, da jih bo dve petini uvrščenih v prvi volilni razred, dočim bodo ostale tri petine manjših davkoplačevalcev ki bodo volile v drugem razredu. Vsi oni davkoplačevalci, ki ne plačujejo nobenih občinskih dokladov in tisti, ki so plačali ali ki jim je bilo predpisane manj kakar 30 K državnega davka (osebne dohodnine), bodo uvrščeni v tretji volilni razred, kateremu bodo končno dodeljeni še vsi moški, ki ne plačujejo nobenih direktnih dokladov ali davkov, od katerih pa se zahteva do dneva prvega razpisa volitev triletno bivanje v Ljubljani. V tretjem razredu volijo tudi vsi oni volilci in volilke, ki so že volili v prvem ali drugem razredu. Vsak volilec ali volilka mora biti avstrijski državljani ter na dan prvega razpisa volitev 24 let star. V prvem in drugem razredu volijo lahko tudi društva, ako plačujejo občinskim dokladom podvrženi davek. V drugem razredu volijo nadalje duhovniki, zdravniki, advokati, javni uradniki itd., četudi ne plačujejo davek, kakor je predpisano. Volitev se mora vršiti na nedeljo od 10. dop. do 4. popoldne. Pooblastila so dovoljena le pri družtvih, sicer pa mora priti vsak sam na volišče; železničar, ki bo na dan volitve v službi, ne bo mogel voliti. Voliti pa bo moral vsak; izjeme so dovoljne le v gotovih in nujnih slučajih. Glasovnice se bo oddajalo v zaprtih uradnih ovitkih, ki jih bo razposlal mestni magistrat. Lamazane, pomečkane ali take ovitke, na katerih bo kakšno znamenje (madež, pisanje itd.), bodo neveljavne in ravnatoko bo izgubljen tudi glas volilca. Tisti, ki bo volil v prvem in tretjem, oziroma v drugem in tretjem razredu, bo oddal oba ovitka naenkrat, ker volijo vsi trije razredi obenem. Ovitki bodo za vsak volilni razred druge barve in na vsaki bo natisnjena rimska številka I, II ali III; če bi se kdo zmotil ter glasovnico vtaknil v napačni ovitek, bo njegov glas neveljaven. Voliti se bo moglo le tiste kandidate, ki so jih postavile stranke; ako bi kdo kakega kandidata črtal, pa mesto njega napisal drugega, postane glasovnica neveljavna. Kompromisi med strankami so izključeni ker more biti kandidat le od ene stranke postavljen — drugače proglasi oblast celo kandidatno listo za neveljavno.

Kakor se vidi, je novi volilni red silno kompliciran, da ga je prirobnemu volilcu le težko razumeti. To, kar smo zgoraj navedli, je pa le majhen del najvažnejših določb; obširnejše bode razloženo, v brošuri, ki izide v zalogi ljubljanskega volilnega odbora stranke, v kateri bodo popisane vse stvari, ki jih mora vedeti, kdor noče, da pride ob volilno pravico ali da postane njegov glas neveljaven. Dolžnost vsakega sodruha železničarja je, da dotično brošuro natančno prebere in se po njej tudi ravna.

Pričakovati je, da bodo organizirani železničarji storili pri tej volitvi svojo dolžnost in glasovali za kandidate socialno-demokratske stranke. Vsak glas bo prišel v poštev; odvisno bo morda od enega samega glasu, ali bo imela stranka v občinskem svetu enega zastopnika več ali manj. Nihče naj se ne pusti begati z neresničnimi trditvami. Socialna demokracija bo nastopila pri teh volitvah kakor vedno: na podlagi svojega programa in še posebej v znamenju absolutnega protiklerikalizma.

Večina železničarjev bo uvrščena v III. volilski razred; kdor pa ima kako posestvo, kmetijo, trgovino itd., naj skrbi, da se ga ne bo izpustilo v II. razredu; če je soproga lastnica oz. davkoplačevalka, naj se pobriga tudi zanjo. Kakor hitro bodo volitve razpisane in volilni imeniki razgrnjeni na vpogled, naj nihče ne edlaša, ampak se takoj poda na magistrat ter pogleda, če je vpisan. Ako bi bil kdo izpuščen, stori najbolje, če se takoj obrne na politični odbor stranke ki se nahaja v **Selenburgovi ulici št. 6, drugo nadstropje, levo.** Povdarjamo še enkrat: **volilec v III. razredu je:**

1. vsak moški avstrijski državljani, ki je na dan volilnega razpisa 24 let star in

2. ki je že 2 leta v Ljubljani;

3. kdor ima predpisan oz. plačuje sploh kak davek.

Sodrug, pri katerih so dani predstojeci pogoji, storé najbolje, če se že sedaj nekoliko pobrigajo. To pa naj storé takole: Vzamejo naj dopisnico ali pa zalepko ter nanjo napišejo naslov: **Socialno-demokratski volilni odbor, Ljubljana, Selenburgova ul. št. 6/II.** Na drugo stran naj napišejo razločno in natančno: 1. *svoje ime in priimek*; 2. *poklic ali službo, ki jo vpravljajo*; 3. *svoje bivališče ali addresso*; 4. *koliko časa bivajo v Ljubljani*; 5. *če so plačali ali če jim je predpisan davek*; 6. *v kateri razred mislijo da morajo biti uvrščeni.*

Dopisnico ali zalepko naj se odda na pošto. Volilni odbor bo imenike volilcev natančno pregledal in vsakega posebej obvestil, ali je vpisan ali ni. Kdor bo storil tako, kakor smo tu navedli, si bo prihranil pota, vrh tega pa bo zagotovljen, da bo gotovo vpisan, če bo le imel pravico za to.

Torej na delo, sodrug!

Nezaslišan škandal na drž. železnici v Trstu. Dne 11. t. m. je na tukajšnjem kolodvoru sv. Andrej ponesrečil čuvaj *Cernič*; zmečkalo mu je nogo. Težko ranjenega uslužbenca so prenesli v sobo, ki služi premikačem za počitek, ob 11 uri ponoči.

Službujoči uradnik gospod Knaus je bil o tej nezgodi takoj obveščen, brez da je isti potrebno ukrenil, da dobi težko ranjeni uslužbenec potrebno zdravniško pomoč. Vkljub dejstvu, da imamo pri drž. železnici 5 zdravnikov nastavljenih in imajo vsi telefonično zvezo, kakor tudi rešilno postajo, je moral ponesrečenec čakati ob nepopisljivih bolečinah, celih 12 ur na zdravniško pomoč.

Med tem dolgim časom mu je pričela otekati ranjena noga tako, da bode imel ponesrečenec, radi te nemarnosti gotovo zlé posledice. Gospod zdravnik Zahorsky ki je prišel na lice mesta ob 1/2 11 uri zjutraj — se je zgražal nad nemarnostjo prizadetih organov in potrdil naše slutnje.

Uradnik g. Weis, ki je prevzel zjutraj službo od gosp. Knausa in kateremu je nek premikač javil, da leži v kasarni premikačev težko ranjeni čuvaj, je odvestitelja osorno zavrnil: »*Saj bode tako krepal!*« — Ta slučaj jasno kaže, koliko se imajo vslužbenci zanašati na uradniško osobe.

Uslužbenec

Zizimbambule — podrepaniki kapitalistov. Pred kratkim so se vršile v tržaško delavsko zavarovalnico proti nezgodam volitve, pri katerih so v nekaterih razredih na sleparski način »zmagali« zduženi slovenski klerikalno-liberalni »kandidatje«. »Narodni Socijalisti«, glasilce bivše ljubljanske »N. D. O.« pa sedaj triumfira in piše: »*Mi narodni delavci smo v delavski skupini izvolili sledeče zastopnike: za IV. kategorijo Ivan Vilasovič in Ivan Medica, za razsodišče pa Miheluzzi, Dorčić, Jeriha, Karabaič. Prihodnjič upamo, da zmagamo na celi črti.*« Komur so razmere znane, bo pritrdil, da je ta samohvala ne samo popolnoma odveč, ampak naravnost zlagana. Da so volitve izpadle tako, kakor jih navaja »Narodni Socijalist«, ni prav nobena zasluga »narodno-socialnega« delavstva, ki kot tako niti v volilni boj ni poseglo, temveč je to pripisati edino le nasilnemu postopanju podjetnikov, ki so pri teh volitvah sleparili kakor še nikdar poprej. Od kdaj sta pa Ivan Kregar in Lenarčič, ki sta stala na čelu klerikalno-liberalnega volilnega odbora, narodna socialca? Ali ni ljubljanski Ivan Kregar klerikalec najhujše sorte? In Ivan Lenarčič? Ali ni on tisti, o katerem je »Jutro« pisalo, da spada med delavce? Mar so »narodni socijalci« že pozabili na znano afero *Lenarčič kontra Ciril-Metodova družba*? Bežite no, pa pridovedujte svojim otrokom, da so pri volitvah v nezgodno zavarovalnico zmagali »narodni socijalci«! Švindler, laž in terorizem je zmagal! Kdo pa je Ivan Medica, o katerem piše »Narodni Socijalist«, da je zmagal z glasovi narodnega delavstva? Nemški kranjski stavbeni družbi zatirati slovenske delavce!

Pri volitvah v ljubljansko obrtno sodišče je bil kompromisen kandidat Nemcev in klerikalcev; takrat so ravno »narodni socijalci« postavili proti njemu svojega lastnega kandidata! Kje je ta doslednost in kje narodnost? V lepo družbo so zašli »narodni socijalci«, če se bahajo n. pr. z Jerihom, znanim vevškim klerikalnim petelinom! Ali niso baš slovenski napredni listi že ponovno pribili dejstvo, da so klerikalci v narodnem oziru najmanj zanesljivi? Gospoda, kje vam ostaja spomin? Kje ste pustili doslednost? Ej, ej — saj vemo —: podrepniki kapitalistov ste in nič drugega!

Konferenca čuvajskega osebja južne železnice.

Kakor znano, je južno železniška uprava za čuvajsko osebje dala zagotovilo, da bo uvrstila svoje čuvaje v plačilni obris slug analogno c. kr. državnim železnicam. Pri c. kr. državnih železnicah je bilo čuvajsko osebje s 1. julijem 1908 uvrščeno v III. kategorijo slug in sicer se je ta uvrstitev izvedla po določenih načelih. Tega zboljšanja pa južnoželezniška uprava dosedaj še ni izvedla na enak način. To dejstvo, kakor tudi okolnost, da še cela vrsta važnih zahtev ni izpolnjena, je dalo povod vedno večji nezadovoljnosti čuvajskega osebja. Organizacija in personalna komisija sta v svrhu rešitve teh zadev že dalje časa vodili celo vrsto akcij in končni rezultat je bil, da je povodom gibanja v septembru minolega leta južnoželezniška uprava obljubila izvesti zenačenje svojih čuvajev z onimi c. kr. državnimi železnici. Ko je pa prišlo do izvedbe, so se pojavile nove zapreke, ker so bila mnjenja merodajnih faktorjev ravnateljstva in zastopnikov osebja povsem različna. Zastopniki osebja so zahtevali vevljavo zboljšanja od tistega časa, ko so se uvedla pri državni železnici, med temsko, je uprava hotela privoliti le v uveljavljanje za prihodnja napredovanja. To je bil povod konferenci zaupnikov čuvajskega osebja.

Konferenca se je vršila v Mariboru dne 27. novembra t. l. Vdeležilo se je 35 krajevnih skupin. Navzoči so bili tudi člani personalne komisije: *Herzig, Wagner, Wendl* in *Stöcklinger*. Centralo sta zastopala sodr. *Tomschik* in *Adolf Müller*, tržaško tajništvo pa sodr. *Kopač*.

Sodr. *Herzig* je v daljšem govoru poročal o akcijah glede zemačenja čuvajev v plačilne in napredovalne norme analogno c. kr. državnim železnicam. Opazarjal je še posebej na tozadevno spomenico, ki jo je izdelala centrala.

Spomenica vsebuje vse važne točke zahtev in se sklicuje na tozadevne določbe, izdane v okrožnicah 385 A/07, 536/08 in 497/09. Razventega so v njej navedeni primeri, iz katerih je razvidno, za koliko so oškodovani južnoželezniški čuvaji.

Te primere navajamo v sledečem:

1. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1905 na 960 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1910 na 1200 kron.

V tem slučaju trpi čuvaj južne železnice škodo dveh let pri napredovanju od 1100 na 1200 kron in nadaljno škodo enega leta od 1200 na 1300 kron. (Za končni rok vračunanja je sprejet 1. juli 1911 proti temu, da napreduje juž. želez. čuvaj 1. julija 1911 enako z čuvajem drž. želez. v plačilno vrsto z zneskom 1300 K). Skupaj je torej ta uslužbenec 3 leta na dobrem.

2. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 960 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1200 kron.

1. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1905 na 1100 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1200 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1300 kron.

2. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 1100 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1909 na 1200 kron.

V tem slučaju je juž. želez. čuvaj oškodovan za dve leti.

3. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1907 na 960 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1200 kron.

V tem slučaju je čuvaj za eno leto.

4. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1904 na 840 kron, po regulaciji 1. oktobra 1908 na 1000 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1100 kron.

V tem slučaju je čuvaj za tri leta (glej slučaj 1.)

5. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 840 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 1000 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1100 kron.

V tem slučaju je čuvaj za 2½ leta.

6. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1905 na 720 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 800 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1100 kron.

V tem slučaju je čuvaj za 2 leti.

7. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1905 na 720 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 800 kron, po regulaciji 1. januarja 1909 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1000 kron.

V tem slučaju je čuvaj za 1½ leta.

8. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 720 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 800 kron, po regulaciji 1. januarja 1909 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1000 kron.

V tem slučaju je čuvaj za pol leta.

9. Čuvaj juž. želez. je napredoval 1. julija 1907 na 720 kron, po regulaciji 1. oktobra 1907 na 800 kron, po regulaciji 1. januarja 1909 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1000 kron.

V tem slučaju je čuvaj za pol leta.

(Dalje prih.)

3. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1907 na 1000 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1910 na 1200 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

4. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 1000 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1100 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1911 na 1200 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

5. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 1000 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1000 kron, prihodnje napredovanje 1. januarja 1909 na 1100 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

6. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1907 na 1000 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 1000 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1909 na 1100 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

7. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1905 na 800 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. julija 1910 na 1000 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

8. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1906 na 800 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 800 kron, po regulaciji 1. januarja 1900 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. januarja 1911 na 1000 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

9. Čuvaj drž. želez. je napredoval 1. julija 1907 na 800 kron, uvrščen 1. julija 1908 na 800 kron, po regulaciji 1. januarja 1909 na 900 kron, prihodnje napredovanje 1. januarja 1911 na 1000 kron.

oškodovan juž. želez. čuvaj za eno leto.

grozote; ti reveži pričakujejo zime s strahom in skrbjo.

To dejstvo nas sili, da pišemo o »strahoviti zimi« in posebej še o vrstavnih delavcih, ki so grozotam zime najbolj izpostavljeni. Meščanski časopisi poročajo te dni o nesrečah ki so se zgodile pri drsanju in drugih zimskih zabavah; nam pa se javljajo poročila v odpuščenih vrstavnih delavcih in protesti zoper krivice, ki jih zakrivljajo na teh delavcih razni progni mojstri in sekcijski načelniki. Zato smo napisali ta članek, ker vemo, da udari zima najbolj največje reveže izmed železničarjev, vrstavnih delavcev.

Sicer vemo, da tudi druge kategorije delavcev niso dosti na boljšem, da tudi njim še ni tako postlano, da bi mogli biti zadovoljni. Toda pri njih je delavno razmerje vsaj toliko trdno, da vedo, kdaj in zakaj se jih lahko odpusti; imajo vsaj zakonito varovano delavno pogodbo, določen odpovedni rok in pri tem tudi nekaj upanja, da se jim razmere prej ali slej nekoliko zboljšajo.

Vse drugače pa je z vrstavnimi delavci. Delavno razmerje napram železnici, odpovedni rok, napredovanje v plači ni pri vrstavnih delavcih nič gotovega, nič stalnega; vrstavni delavci nimajo niti toliko pravic, kolikor jih določajo zastareli in nazadnjaški poseljski redi za navadne posle. Vrstavni delavec je v rokah predpostavljene kakor žoga; sprejme in odpusti se ga, kadar se komu zljubi. Nestalnost zaslужka pa je delavcev najhujši sovražnik, ker mu redno življenje skoro popolnoma onemogoča.

O grozotah, ki so jim izpostavljeni vrstavni delavci, smo že večkrat pisali. Toda zdi se, da ponekod še vedno noče biti krvoločnosti konec. Pravimo *krvoločnost!* Kaj drugega pa je, kakor krvoločnost, če človek, ki je morda svojčas sam sukal kramp, preganja, podrejene mu delavce in jih šikanira na vse mogoče načine? Ali je morebiti dostojno, če progni mojster svojevoljno podaljšuje delavni čas, če krajša zaslužek in se brani priznati odškodnino za čezurno delo? In ali ni krvoločnost, če progni predstojniki odpuščajo delavce ob najslabšem času pozimi ter jih s tem izpostavijo največji bedi in pomanjkanju!

Gotovo, da niso vsi predpostavljeni taki — da, tudi med njimi se nahajajo možje, pošteno misleči, ki imajo gorko čuteče srce. Ampak večina je delavstvu naravnost sovražna. Za dokaze nismo v zadregi.

O nekem prožnem predstojniku na Moravskem se je javno poročalo, da se ne briga za nobene predpise, da je, delavce okradel itd. Mož je še vedno v službi in še vedno dirja, kakor da se ni prav nič zgodilo.

Češki bratski list je že večkrat opozoril na nekega želez. uradnika v bližini Prage, ki je notoričen pijanec, in ki protežira le one delavce, ki jemljejo pri njem žganje, kojega ima velike množine v zalogi.

Takih in enakih slučajev bi lahko navedli še več, ako bi se nam ne zdela škoda za prostor. Poglejmo rajši, kako se godi vrstavnim delavcem po zimi.

Kmet obdrži posla tudi pozimi, ako ravno nima zanj posebnega dela. Država kot delodajalec pa delavca po leti temeljito izpreša, da ga po zimi tem lažje vrže čez prag. Ali ni po zimi za vrstavnega delavca nobenega dela? O pač, dela je dovolj; na progni na postajah in v skladiščih se ga je čez leto toliko nakopičilo, da bi ga bilo dosti za vse ampak navada je, da se delavce po zimi odpušča, in ta navada že je še tako ukoreninila, da se je noče opustiti za nobeno ceno. — in kako se odpušča! Previden predstojnik bi moral dolgo iskati predno bi se odločil za tega ali onega. Večina se jih ne pomišlja, temuč opravijo kar na kratko. V službi obdrži se kmete in sinove kmetov, katerim se je poleti dajalo dopuste, da so lahko opravljali poljska dela, odpusti se pa one, ki žive le od tega, kar si prislužijo z lastnimi rokami. Gotovo, da gospod predstojnik zamiži včasih na eno ali obe očesi če se mu prinese takole o Božicu kakó pitano gos, dovolj masla,

Vrstavni (progni) delavci.

Neizprosna, strašna zima je tu, ki se je mnogi tako bojé, zima, ki jo imenovitejši iskreno pozdravljajo, ko jim donese mnogo tero prijetno zabavo in kratkočasno uro, ki jim napravlja toplo zakurjeno sobo tako udobno. Drugače pa siromaki, ki jim zima prinese brezposelnost in vse s to spojene

jajec in druge take ropotije, kar včasih več zaleže, kakor vse opravilene prošnje.

To vse je sicer grdo, ampak resnično. Vprašanje je le, kako dolgo bodo trajale te razmere in ako naj se še naprej mirno gleda, kako se človeško dostojanstvo gaži v blato in iz poštenih delavcev napravljajo brezpravne žrtve. In ker mora vsak pošten človek pritrditi, da tako ne more iti naprej, nastane novo vprašanje: Ali je mogoče, da se te razmere odpravi?

Da!

Pred vsem je potrebno, da se napravi za vrhstavnne delavce *delavni red*, ki ga danes pogrešamo. Delavni red naj bi po razmerah garantiral vrhstavnim delavcem vse to, kar definitivni uslužbenci že imajo, določal naj bi trdno delavno razmerje ter tako onemogočil svojevoljno odpuščanje iz službe.

Dosti je potov in sredstev, ampak vrhstavni delavci morajo pravico poiskati in se zanj bojevati. Spoznati morajo, da *pravica je moč*! Pravico se da izvajati le s silo, katero pa bodo imeli vrhstavni delavci šele takrat, kadar se bodo pridružili organiziranim vrstam celokupnega železničarskega delavstva. Prosjačenje, pritožbe in godrnjanje nič ne pomaga, tu velja samo pogum in odločna volja.

Železniške uprave zdaj podržavljenih železnic, so leta 1907 in železniško ministerstvo je leta 1908 obljubilo, da bo izboljšalo razmere vrhstavnih delavcev in jih uredilo s posebnimi predpisi! Te obljube se do danes še niso izpolnile. Zdi se, kakor da železniške uprave nimajo nobenega strahu pred vrhstavnimi delavci, katerih velik del se v resnici malo briga za svoje razmere. Ako se kdo zgane, vrže se ga enostavno na cesto in mir je zopet v hiši.

Vrhstavni delarci! Ako hočete, da pridete tudi vi kdaj do stalnega kruha, tedaj je potrebno, da se otrešete svoje sedanje brezbriznosti ter se pridružite organizaciji, v kateri je vaša edina pomoč. Misel na zimo in vse njene grozote, ki vladajo v vaših domovih, vam more dati pogum, da se ne bode obotavljali niti trenutek, ampak boste storili to, kar mora storiti vsak, ki hoče biti skrben oče svoji družini.

Železniška nezgoda v Beljaku.

V zadnji številki »Železničarja« smo poročali o beljaški železniški nezgodi in povdarjali, da so uslužbenci napravili svojo nalogo v polni meri. Pobesnelo meščansko časopisje je pa takoj začelo z gonjo napram uslužbencem in posebno nemški »svobodomiselni« listi so bili, ki so hoteli zvaliti vso krivdo na nesrečne žrtve katastrofe. Pokazali so torej tudi pri tej žalostni priliki svoje neskončno sovraštvo do železničarjev, ki so po veliki večini njih politični nasprotniki. Pa tudi mi smo se za stvar zanimali, kar je vendar popolnoma naravno, in danes smo v položaju podati sliko, kakor je bila in ki odgovarja popolnoma dejstvu.

Kaj pravijo ponesrečenci?

Strojevodja osebnega vlaka št. 430 sodrug *Fran Ružička* pojasnjuje sledeče: Ob 6. uri 35 minut sem bil pravilno odpravljen potem ko so se ure zjednačile in peljal sem v gosti megli iz postaje. Izvozni blok je približno en kilometer daleč odstranjen od onega mesta kjer sem stal in sta poleg njega še dva druga semafora. Eden za osebne vlake c. kr. drž. železnice in eden za tovarne vlake južne železnice. Za temi tremi semaforji se nahaja provizorična (vshodna) mestna inšpekcija v kateri opravljajo službo poleg enega uradnika še trije čuvaji.

Prvi ima nalogo nadzorovati uvoz in izvoz vlakov ter postavljanje semaforov in gledati na to, da so menjala prav postavljena. Vzhodna mestna inšpekcija je telefonično zvezana z postajno inšpekcijo.

Poleg vshodne mestne inšpekcije, ki je približno 200 metrov oddaljena od izvoznega bloka, se nahaja takozvano »angleško me-

njalo« preko katerega bi imel tovorni brzovlak in osebni vlak voziti. Blok je kazal »Prosto pot«. Rdeče luči ni bilo videti. Ko je pa sodr. Ružička peljal mimo je opazil, da »angleško menjalo« ne stoji zanj, nakar je dal s piščalko znamenje »Pozor«. Opazil je takoj, da je vsled prekrajke daljave nemogoče vlak ustaviti pred menjalom in prezel ga je. V tem trenutku je pa zapazil dvojne belih luči, ker je smatral nevarnost dal je znamenje »Zavore nategniti«. Poleg tega je odprl tudi še svojo zavoro in ukrenil sploh vse kar je potrebno, da se vlak vstavi; toda bilo je že prepozno. Trajalo je le nekaj sekund in nesreča je bila gotova.

»V zadnjem trenutku« je pripovedoval dobesedno »sem otvoril še ventil, da izpustim paro in vsaj preprečim eksplozijo kotla. To je bil tudi vzrok, da sem se opeknel, ker sem ravno z nogo ležal na cevi potom katere je para izhlapevala. Pomagati si nisem mogel, ker je na meni ležal ves iz tendra izsuti premog in se toraj nisem mogel ganiti«.

Kurjač vlaka št. 430 *Stern* je popolnoma potrdil to izjavo. Tudi on prav gotovo ni videl »rdeče« luči na semaforu. Videl je pač znamenje »Prosta pot« in trdi, da ni pred mestno inšpekcijo nihče stal, še manj pa dajal kako znamenje. Da je bil manj poškodovan utemeljuje s tem, ker se je v trenutku ko sta stroja trčila, dobro držal za stroj.

Vlakovodja ravno istega vlaka, težko ranjeni nadsprevodnik *Schmied* pravi: »Odpravilo se nas je kakor je to predpisano, vendar nismo mogli takoj odpeljati, ker je par delavcev popravljalo neko okno pri vozu. Delo je bilo v dveh minutah končano«. On je potem odšel v svoj služben voz. Zakaj ni bil vlak št. 455 vbeležen v njegovem službenem listu, mu je nerazumljivo, napravil bi bil pa to beležko sam kasneje.

V trenutku znamenja »Pozor« je bil izven svojega službenega oddelka in hotel je ravno z vso močjo odpreti vrata, ko je vlak trčil. To mu je rešilo življenje. Če bi bil v oddelku bi bil zmečkan. Slišal je še ko je nekdo zaklical: »Ja, to je gospod *Schmied*«, potem je bil nezavesten dokler se ni probudil v bolnišnici.

Strojevodja priprege vlaka št. 455 pravi: »Slišal sem znamenje »Pozor« in precej nato »Zavore nategniti«. Drugo znamenje sem ponovil tudi jaz nakar sem reverziral in odprl protiparo. V tem trenutku sem pa vsled sunka odletel v kot«. Tudi njegov kurjač je potrdil to izjavo.

Strojevodja *Türk* vlakovnega stroja je tudi otvoril svojo zavoro, toda bilo je že prepozno, kajti razdalja je bila prekratka in za druge korake ni imel več časa.

Da so vsi trije strojvodje, in posebno oni vlaka št. 430 v očigled gotove smrti ostali mirni, dokazujejo njih zadnji posli, ki se še sedaj lahko konstatirajo; ti posli so najgotovješi dokaz njih odgovorne in do zadnjega trenutka zveste službe. Če bi tega ne bilo, potem bi bila nesreča še veliko večja. Papirnat trak, ki označuje hitrost vožnje na stroju vlaka št. 430 kaže, da je vlak že vozil s hitrostjo 52 kilometrov na uro. Na kratko daljavo je padel na 16 in je poleg tega še strojvodja reverziral nazaj in spustil protiparo tako, da je težkoranjeni vlakovodja dne 26. decembra v bolnišnici dejal: »Saj smo že skoraj stali!«

Tudi pri pripreznem stroju se še vidijo znaki zadnjih poslov, ki jih je strojvodja opravil: *Držalo za reverziranje stoji nazaj obrnjeno, regulator je pa deloma še odprl, kar dokazuje, da je spustil protiparo in da ga je v trenutku sunka vrglo v kot.*

To so dejstva, ki dokazujejo, da je vse čečkanje v meščanskem časopisju ničevno, ki pa tudi dokazujejo, da v takih trenutkih strojvodja najmanj na sebe misli in da le skuša odvrniti pretečo nevarnost.

Tudi nesrečni sprevednik *Lily* je bil le žrtev svoje stroge pazljivosti in izvrševanju službe. Ko je slišal znamenja parne piščalke, je hotel najbrže pogledati, kaj da je. Podal

se je s svojega stališča vrn na stališče svojega voza. Precej nato je pa trčilo vsled česar se je povzpelo prednji voz čez zadnjega na katerem je *Lily* stal in zmečkalo ga je. Svojo pozornost in vestno službo je moral plačati s svojim življenjem.

Kakor pri ljubljanski, tako se je tudi pri beljaški nezgodi brezobzirnim oblastim najbolj mudilo razlišanje ponesrečenih. Javni protest proti takemu početju pa, vsaj pri beljaški nezgodi, ni ostal brez posledic in preiskovalni sodnik gosp. dr. *Liebermann* je izjavil, da ni sodnija, temveč želez. uprava zaslišala dne 25. decembra težkoposkodovalnega sodr. *Ružička*. To tem raje povdarjamo, ker je iz te izjave razvidno, da so le zakrknjeni in brezsrčni železniški birokrati tako brezobzirni, da se ne ozirajo na noben slučaj, če je le njih leni »Amtsschimmel« zadovoljen.

Mi nočemo imeti glavobola, zobobola, trganja, bodlajev, revmatične bolezni v hrbtu in mišicah. Mi uporabljamo Feller-jev fluid s znamko „Elsa-fluid“. Dvanajstotica za poskušnjo stane samo 5 kron franko. Želodec utrdijo, pospešijo prebavo in izbornu učinkujejo Feller-jeve odvajalne Rhabarbera-kroglice s znamko „Elsa-kroglice“. Šest skatljic franko 4 krone. — Dobe se od E. V. Feller-ja v Stubici, Elsa trg št. 275 (Hrvatsko).

Državni železničarji pozor!

Po predpisih pravil bolniške blagajne za uslužbence c. kr. državnih železnic, se imajo v kratkem vršiti volitve v odbor te blagajne, kakor tudi krajevni odbori. Kandidatje za osrednji odbor so bili proglašeni že v »Eisenbahnerju« pa tudi v predzadnji številki našega »Železničarja«. Poleg tega je še naša organizacija poskrbela posebne kandidatne liste, katere smo deloma že razdelili med člane bolniške blagajne. Opozarjamo Vas že sedaj, da se ne pustite motiti od prodane svojati »žoltih« organizacij, ki Vas bodo skušale na vse načine oslepariti poštenega zastopstva v velevažnem zavodu in Vam usiliti ljudi, katere ne poznate in ki še nikdar niso našli potrebnega poguma, če je bilo treba zastopati Vaše koristi na merodajnih mestih. Narodnjaških in klerikalnih klečeplascov in hinavcev ne maramo! Zastopali bodo slej ko dosežaj naše koristi le možje, ki so opetovano dakazali da jim je osebni moment nič, vse pa splošnost.

Nepotrebno in za naše zaupnike žaljivo bi bilo, če bi hoteli navajati vse one težke boje, ki so jih morali biti v bolniški blagajni, da so dosegli čednih uspehov, katere danes uživajo nesrečni in bolni železničarji. Vendar pa čaka še ogromno delo rešitve. Reformirati in zboljšati bo treba še marsikaj in za tako delo je treba popolnih mož. Da teh ne bomo iskali v vrstah »prometne zveze« ali pa »zveze jugoslovanskih železničarjev« je pač gotovo, ker vemo da bi bilo tako iskanje brezuspešno. Dosedajne izkušnje nas uče, da so bili le edino in izključno kandidatje splošne organizacije, ki so se vedno in z vso vnemo zavzemali za interese delavnega ljudstva in zato bomo v predstoječi volitvi volili kakor en mož sledeče kandidate:

I. odborniki:

a) od progorodrževalne službe:

Sshubert Josip, progni vzravnavalec sekcija Dunaj III.

Hutterer August, zidar, sekcija Dunaj II.

b) od prometne in komercijalne službe:

Knottek Viljem, nadsprevodnik, Nussdorf.

Pollak Josip, skladiščni delavec, Dunaj I.

c) od vlakopospeševalne službe:

Clabiam Rudolf, strojvodja, kurilnica Hütteldorf.

Šrom Ivan, klepar, kurilnica Dunaj sev. žel.

Imate li bolečine?

Revmatiške, trganje, glavobol, zobobol? Ali ste si jih nakopali na prepihu vsled prehlajenja? Poizkusite vendar bol lajšajoči, zdravilni, krepilni Feller-jev fluid s z. „Elsafluid“. Ta je res dober! To ni samo reklama. Dvanajstletna za poskušnjo 5 kron franko. Izdeluje lekarnar Feller v Stubici Elsatrg št. 275 (Hrvatsko).

d) od delavniške službe:

Winter Karol, strokovnik, delavnica Dunaj I.

Tantsin Karol, lakirar, vozovna delavnica Eloridsdorf.

e) za c. kr. ravnateljstvo za proge drž. žel. družbe:

Wenisch Rudolf, ključavničarski delovodja, delavnica Simmering.

II. namestniki:

a) od progovzdrževalne službe:

Freiler Jurij, bločni čuvaj, sekcija Dunaj III.

Schneider Ferdinand, zidar, sekcija Dunaj III.

b) od prometne in komercialne službe:

Grün Mihael, nadsprevodnik, Dunaj sev. žel.

Kubitschek Fran, skladišni delavec, Dunaj I.

c) od vlažopošpeševalne službe:

Patak Alojzij, strojevodja, kurilnica Hütteldorf.

Freiwillich Peter, ključavničar, kurilnica Hütteldorf.

d) od delavniške službe:

Scholz Fran, strokovnik, delavnica Dunaj I.

Heider Eberhard, ključavničar, strojna delavnica Floridsdorf.

e) za c. kr. ravnateljstvo za proge drž. žel. službe:

Praschak Leopold, progni delovodja, Dunaj St. E. G.

Vsak član obratne bolniške blagajne c. kr. drž. žel. mora dobiti prazno glasovnico, na katero naj zapiše vse gori navedene kandidate.

Da se članom olajša delo pri volitvi, bomo pravočasno razdelili lepake z imeni kandidatov.

O vsakem vplivanju na volilce oziroma volilnem sleparstvu je takoj poročati uredništvu »Železničarja«, Trst, ulica Boschetto 5 in ob enem navesti priče itd.

Natančnejša pojasnila podamo v letakih, ki bodo še te dni razdeljeni.

Izvrševalno vodstvo
organiziranih avstrijskih železničarjev.

Nič manj važna, kakor volitev v osrednji odbor bolniške blagajne, pa je volitev v krajevni odbor od katerega sestave je marsikaj odvisno. Vprašanja, ki se v tem odboru rešujejo so v marsikaterem slučaju odločilnega pomena in zato bi se prav lahko brifko masševalo, če bi se ta odbor podcenjeval. Krajna skupina »Spodnja Šiška« se je zato tudi pečala s tem vprašanjem in prišla je po temeljitem pretresavanju vprašanja do soglasnega sklepa, da Vam priporoča sledeče sodruge v enoglasno izvolitev.

a) Progovzdrževalna sekcija:

Udovč Josip, signalni ključav. v Ljubljani.
Tischler Ivan, delavec v Ljubljani.

b) prometna služba:

Prömmner Henrik, nadpremikač v Ljubljani.
Pavlin Josip, lampist v Ljubljani.

c) kurilniška služba:

Wenzaiss Max, vozni mojster v Ljubljani.
Trobtsch Jakob, pisar v Ljubljani.

Kandidatje za lokalni odbor v Gorici

so predlagani sledeči sodrugi:

a) progovzdrževalna sekcija:

Roperd Ikavetz oficijant B. E. B. I.
Novintz Fran mizar B. E. B. II.
Namestnik Dittrich Fran B. E. B. II.

b) prometna služba:

Tenk Karol, mestni mojster Gorica
Moschitz, I. premikač "
Namestnik: Petrič Fran, premikač "

c) delavniška služba:

Suk Venčeslav, strokovnik v Gorici
Bradina Henrik, mizar v Gorici.

Kandidatje za lokalni odbor na Jesenicah:

a) za progovzdrževalno osebje:

Leeb Feliks, signalni mojster Jesenice
Hlebjajna Alojzij, progni delavec "

b) za kurilniško osebje:

Wallner Ivan, pomožni rokodelcec Jesenice.
Černologar Franz, kovač Jesenice.

c) za prometno osebje:

Sovšek Anton, vratar Jesenice.
Glinik Anton, postajni delavec, Jesenice.

Razne stvari.

Volitve na Finskem. — Iz Helsingfors se poroča: Pri volitvah v finski deželni zbor so v celi Finski dosedaj dobili *socijalni demokratje* 289.647, Starofinci 166.821 Mladofinci 107.182, Švedi 100.430, Agrarci 60.698 in krsčanska delavska stranka 15.093 glasov.

Splošna stavka italijanskih železničarjev? List »Conquista«, glasilo italijanskih železničarjev je objavil oster članek, v katerem naznanja, da se bode preprečilo praznovanje petdesetletnice neodvisnosti Italije s tem, da nameravajo železničarji vprizoriti splošno stavko. Pričetek splošne stavke se bode naznanil v pravem trenutku, in sicer ne potom brzojavnih naročil, temveč na dogovorjeno znamenje.

INOZEMSTVO.

Uspeh švicarskih železničarjev. Generalno ravnateljstvo je ukazalo okrožnim ravnateljstvom, da izvedejo prevod dninarskega osebja v razmerje definitivnega nastavljenja. Ta odredba znači ugodenje opetovanim in odločnim zahtevam personalnih zvez.

Še nekaj o stavki francoskih železničarjev. Sodnijska preiskava proti agitatorjem, preganjanim radi železničarske stavke je končana. Proti 14, med njimi tudi znanemu tajniku sindikatu elektrikov, Patoud, se je ustanovilo nadaljno kazensko postopanje. Proti ostalim 14 se vloži obtožba radi so-krivde pri zločinu motenja železniškega prometa.

Kartel vseh organiziranih železničarjev v Združenih državah so v oktobru 1910 sklenili zastopniki obstoječih zvez, ki brojijo nad 300.000 članov.

Vršijo se sledeči shodi:

Dne 18. t. m. shod pri Sv. Petru ob 7 uri zvečer.

Dne 19. t. m. shod v Borovnici ob 7 uri zvečer.

Dne 21. t. m. občni zbor v Ptuj ob 8 uri zvečer.

Dne 22. javen žel. shod ob 2 uri popoldne v gostilni gospoda Ivan Šmigovca v Grobelnem 22.

Dne 23. ob 7 uri zvečer občni zbor na Pragerskem.

Dne 24. občni zbor Zidanmost ob 8 uri zvečer.

Dne 25. v Celju ob 7 uri zvečer.

Skupina Sv. Lucija

naznanja svojim članom v Podmelcu in okolici, da je kot podblagajnik za tamošnje postaje imenovan sohr. Mihael Sivec, ogibni čuvaj v Podmelcu. Sodruga opozarjamo, da le temu naj izročajo svoje prispevke.

PAUL VRTAČNIK

krojaški mojster

Kolodvorske ulice 26

Dunajska cesta 47

Ljubljana

Priporoča se posebno gospodom železničarjem v napravo uniform po nizkih cenah.

Pozor sodrugi!

Slovenski železničar, ki se zanima za socialno vprašanje sploh, za delavsko gibanje za politične in gospodarske boje našega časa, za mišljenje in stremljenje delavskega ljudstva, naj naroči

„Rdeči Prapor“

ki izhaja

v Ljubljani dvakrat na teden

in velja za:

Celo leto 10 K 40 —
Pol leta 5 K 20 —
Četrto leta 2 K 60 vin.

Vsak zaveden železničar bi moral biti naročen na „Rdeči Prapor“.

Kavarna UNIONE - Trst

Ulica Caserma in ulica Torre Bianca

Napitnina je odpravljena.

Velika zbirka političnih in leposlovnih revij in časnikov v vseh jezikih.

Izdajatelj in odgovorni urednik Josip Kopač.
Tiska Dragotin Priora v Kopru.